

Gjerstad kommune
- best når det gjelder!

Kommunal planstrategi for Gjerstad kommune

Perioden 2017-2020

”Formålet med en Kommunal planstrategi er å klargjøre hvilke planoppgaver kommunen bør starte opp, eller videreføre, for å legge til rette for en ønsket utvikling i kommunen.”

Vedtatt av kommunestyret 22.06.17

Innhold

1. Hva er en Planstrategi	3
---------------------------------	---

2.	Nasjonale forventninger og regionale og kommunale føringer.....	3
2.1	Nasjonale forventninger til kommunenes planlegging	3
2.2	Regionplan Agder og regional planstrategi.....	4
2.3	Kommuneplanen.....	5
3.	Utviklingstrekk	5
3.1	Regionale utviklingstrekk for Aust- og Vest-Agder	5
3.2	Regionale utviklingstrekk for Østre Agder	6
3.3	Kommunale utviklingstrekk	6
4.	Oversikt over gjeldende og pågående planer.....	8
4.1	Gjeldende planer	8
4.2	Pågående planer	9
4.3	Vedtatte planoppgaver – ikke påbegynt	9
5.	Prioriterte planer i Gjerstad kommune 2016-2020.....	9
5.1	Revisjon/Oppdatering kommuneplanen.....	9
5.2	Nye detaljreguleringsplaner	9
5.3	Samlet oversikt over prioriterte planer 2016-20	10
6.	Kommunens forebyggende arbeid	10
6.1	Ny barnevernslov.....	10
6.2	Kommunens oversiktsarbeid jf. §5 i Folkehelseloven.....	11
6.3	Modellkommune	11

1. Hva er en Planstrategi

Formålet med en Kommunal planstrategi er å klargjøre hvilke planoppgaver kommunen bør starte opp, eller videreføre, for å legge til rette for en ønsket utvikling i kommunen. Kommunal planstrategi erstatter det obligatoriske kravet til rullering av kommuneplanen som lå i tidligere plan- og bygningslov (PBL 1985).

Planstrategien setter et sterkt fokus på at planleggingen skal være behovsstyrt og ikke gjøres mer omfattende enn nødvendig. Etter plan- og bygningslovens (PBL) § 10-1 om Kommunal planstrategi skal kommunestyret minst én gang i hver valgperiode, og senest innen ett år etter konstituering, utarbeide og vedta en kommunal planstrategi. Planstrategien bør omfatte en drøfting av kommunens strategiske valg knyttet til samfunnsutvikling, herunder langsiktig arealbruk, miljøutfordringer, sektorenes virksomhet og en vurdering av kommunens planbehov i valgperioden. Arbeidet med planstrategi gir kommunestyret mulighet til å gjøre strategiske valg for ønsket utvikling, og legge til rette for en samlet vurdering av planbehovet tidlig i valgperioden.

Den kommunale planstrategien er ikke en plan, men et strategidokument som skal få frem den politiske prioriteringen av planbehovet i kommunestyreperioden, og om kommunale planer eventuelt skal helt eller delvis revideres. Kommunal planstrategi er følgelig ikke en arena for å vedta mål, men å drøfte utviklingstrekk i kommunen som samfunn og organisasjon som grunnlag for å vurdere planbehovet i kommunestyreperioden. Planstrategien er retningsgivende for kommunens planlegging og har ingen direkte rettsvirkning for kommunens innbyggere. Det kan ikke fremmes innsigelse mot kommunal planstrategi.

Kommunal planstrategi er en viktig arena for å drøfte og avklare behov for interkommunal planlegging. Dette kan gjelde både innenfor arealplanlegging og tjenesteyting.

Fylkestingene skal i løpet av den samme perioden vedta en regional planstrategi som skal avklare de regionale planbehovene. Denne samtidigheten åpner for bedre samhandling om planoppgaver, og i tillegg en bedre oppfølging av vedtatte planer, som går på tvers av kommune- og fylkesgrenser.

2. Nasjonale forventninger og regionale og kommunale føringer

2.1 Nasjonale forventninger til kommunenes planlegging

For å fremme en bærekraftig utvikling skal regjeringen hvert fjerde år utarbeide nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging. Dette går frem av PBL § 6-1. De nasjonale forventningene skal legges til grunn for de nye fylkestingenes og kommunestyrenes arbeid med regionale og kommunale planstrategier og planer.

Nye nasjonale forventninger til regional- og kommunal planlegging ble vedtatt 12. juni 2015. Første del av forventningene omhandler gode og effektive planprosesser. Andre del omhandler planlegging for bærekraftig areal- og samfunnsutvikling generelt. Tredje del omhandler planlegging for attraktive og klimavennlige by- og tettstedsområder spesielt.

1).

2.2 Regionplan Agder og regional planstrategi

økt samhandling, fordi det bare er gjennom felleskap vi kan nå så ambisiøse mål.

og har 5 hovedsatsingsområder:

- Kultur: Opplevelser for livet

hovedsatsingsområdene. Hvordan disse skal gjøres kjent i kommunene jobbes det med.

årlig med en statusoppdatering for siste år. Handlingsprogrammet vedtas av fylkestingene.

Se hele dokumentet: [Regionplan Agder](#)

Regional planstrategi

planer som skal utarbeides eller rulleres/revideres i kommende planperiode for å fremme en fremtidsrettet og bærekraftig utvikling i Agder.

strategier, samt rullere/revidere de planene der det er nødvendig.

Adriano Battisti Facebook 1 Share to Skriv utShare to E-post
<https://www.austagderfk.no/tjenester-og-fagfelt/samfunnsplanlegging/regional-planstrategi/>

2.3 Kommuneplanen

Kommuneplanen for Gjerstad kommune 2011-2023 ble vedtatt 18.08.11 av kommunestyret, etter en lang og grundig prosess, med flere folkemøter og politiske kommunestyreverksteder, i tillegg til flere dialogmøter med Fylkesmannen i Aust-Agder.

Samfunnsdelen er kommunens politiske styringsdokument og beskriver kommunens vedtatte politikk innenfor ulike sektorer, med mål og strategier. Gjeldende plan (2011-2023) er bygget opp rundt fire hovedtema:

- Omsorg og helse
- Oppvekst og utdanning
- Sentrumsutvikling
- Befolkningsutvikling

Arealdelen

I samfunnsdelen beskrives kommunens arealpolitikk. I arealdelen, som består av et plankart med bestemmelser og retningslinjer, konkretiseres arealbruken. Derigjennom fastlegges bruk, vern og utforming av arealer i kommunen. Kommuneplanens arealdel er rettslig bindende for alle arbeid og tiltak som omfattes av plan- og bygningsloven.

3. Utviklingstrekk

3.1 Regionale utviklingstrekk for Aust- og Vest-Agder

Aust- og Vest-Agder fylkeskommuner har utarbeidet en oversikt over regionale utviklingstrekk. Dette dokumentet har bl.a. dannet grunnlag for den felles regionale planstrategien.

Se hele dokumentet: [Regionale utviklingstrekk for Agder](#)

Fylkeskommunen har også fått utarbeidet en analyserapport fra RIS-senteret kalt; Utfordringer på Agder – Innspill til planstrategiprosessen i Aust- og Vest-Agder Fylkeskommuner.

Rapporten ser innledningsvis på utviklingen de siste fem årene, med fokus på sysselsetting, yrkesdeltagelse, kunnskap og kompetanse, næringsutvikling og demografi. Videre kommenteres nå-situasjonen og avslutningsvis belyses noen utviklingsutfordringer knyttet til strukturelle endringer, urbanisering, bærekraft og internasjonalisering.

I en tidligere rapport fra 2012 påpekte RIS-senteret at på enkelte områder var veksten på Agder sterkere enn i landet forøvrig. I den siste perioden (de siste 5 år) ser veksten ut til å ha flatet litt ut. Den følger landets utvikling. På det strukturelle plan kan man se at de forhold som har slått negativt ut for Agder (likestilling, kompetanse, svak vekst i privat sektor, yrkesdeltagelse, trygdeytelser), fremdeles gjør det. Det ser ikke ut til at Agder har "tatt igjen" resten av landet på disse feltene de siste årene. Dette danner basis for noen av de strategiske utfordringene som det pekes på. Hvis landsdelen ønsker å løfte seg ut over den utviklingsbanen den er i nå, så vil det kreve strategiske grep av mer omfattende art enn det man har sett til nå, for å stimulere sysselsettingsvekst, særlig i nye næringer for regionen. Agder må tenke nytt og samhandle i mye større grad på tvers av kommuner – regionstenkning.

Se hele rapporten her: [Utfordringer for Agder \(rapport fra RIS-senteret\)](#)

3.2 Regionale utviklingstrekk for Østre Agder

På oppdrag fra Østre Agder-samarbeidet gjennomførte Telemarksforskning høsten 2013 en regional samfunnsanalyse av Østre Agder-kommunene. Analysen slo bl.a. fast at regionen de siste tolv årene har hatt en svakere arbeidsplassutvikling enn landsgjennomsnittet, både i privat og offentlig sektor.

Les hele rapporten her: [Samfunnsanalyse av Østre Agder \(Telemarkforskning 2013\)](#)

Denne samfunnsanalysen ble oppdatert høsten 2016.

Folketall

Folketallet i Østre Agder var 92 328 i 4.kvartal 2015. Det har økt med 11 380 siden år 2000. Da var folketallet 81 100. Veksten tilsvarer 13,5 prosent. På samme tid har Aust-Agder hatt en vekst på 13,4 prosent, mens landet har hatt en vekst på 16,6 prosent. Selv om fødselsbalansen i Østre Agder er positiv, omtrent 0,2 prosent årlig, er den lavere enn i landet som helhet.

Nettoinnvandringen har vært positiv alle årene. Innvandringen har bidratt mye til befolkningsveksten i Østre Agder etter 2007. Det er innvandringen som numerisk bidrar mest til folketallsvekst i Østre Agder, men relativt sett i forhold til resten av landet, er det innenlands flytting som skiller flyttemønsteret i Østre Agder positivt fra resten av landet.

Det har vært en høyere nettoflytting til Østre Agder enn det som er statistisk forventet ut fra bransjestrukturen i næringslivet. Østre Agder viser seg derfor, på tross av utfordringer i det private næringslivet, spesielt i basisnæringene, å være et meget attraktivt sted å bo. Dette vil det være naturlig å legge vekt på i den videre drøftingen av de næringspolitiske veivalgene som skal foretas i regionen.

Næringsliv og arbeidsplasser

I Østre Agder var det flere arbeidsplasser både i næringslivet og i det offentlige på slutten av 2014 enn det var i 2000. Det var nedgang i 2015, men delvis pga. ny tellemetode i SSB. Næringslivet i Østre Agder har hatt 8,6 prosentpoeng lavere vekst enn landet for øvrig, ganske sterk relativ nedgang etter 2009. I offentlig sektor er veksten 4,3 prosentpoeng lavere enn landet. Dersom Østre Agder hadde hatt samme prosentvise vekst som på landsbasis etter 2000, ville det vært 2 738 flere arbeidsplasser i regionen i dag.

Den oppdaterte rapporten fra Telemarksforskning høsten 2016 kan leses her: [Oppdatert samfunnsanalyse Østre Agder \(Telemarkforskning 2016\)](#)

3.3 Kommunale utviklingstrekk

Om en ser på Folkehelseprofilen for Gjerstad og sammenligner med Fylket og landet for øvrig, ser en at levekårsutfordringene i Gjerstad er generelt noe høyere, og at det har vært lite forandring de siste årene.

Gjerstad kommune har, sammen med Åmli kommune, fått bistand av Aust-Agder Fylkeskommune til å se på utviklingstrekkene i kommunen på flere felt (se vedlegg 2).

Spesielt ser vi at andelen mennesker med vgs og høyere utdanning i alderen 30-39 år er signifikant mye lavere enn landet for øvrig. Andelen kvinner som jobber deltid er også høy sammenlignet med Aust-Agder, som allerede ligger langt over landsgjennomsnittet. Andelen uføretrygdde og folk som får utbetalt økonomisk sosialhjelp mellom 18 og 44 år, er også signifikant mye høyere enn nabokommunene, Aust-Agder og landet som helhet.

Overvekt og fedme har vært et økende problem de siste årene. Gjerstads unge befolkning har en signifikant høyere andel overvektige mennesker (inkl. fedme) enn landet for øvrig. Man ser også at en større del av befolkningen har utviklet type 2-diabetes enn i resten av landet. Dette gjelder også muskel- og skjelettplager, samt hjerte- og karsykdommer.

Gjerstad har en noe høyere andel av befolkningen som har psykiske symptomer og/el. lidelser.

Andelen kvinner som røyker har gått gradvis nedover de siste årene. Her ser vi en positiv utvikling, men andelen røykende kvinner ligger fortsatt over landsgjennomsnittet.

Andelen ungdom som drikker og ruser seg er gått ned, og det er mindre vinningskriminalitet blant denne gruppen. Her ser vi en endring i holdninger i samfunnet generelt, men det har også vært jobbet systematisk over år bl.a. med «Kjærlighet og grenser» og MOT, som kan være noe av årsaken til den positive trenden.

I den forrige kommunestyreperioden utarbeidet kommune to kommunedelplaner; plan for helse og omsorg og plan for oppvekst og utdanning, i tråd med kommuneplanens føringer. Her ble det satt enda mer trykk på tidlig innsats, forebygging og folkehelsearbeid. Dette fokuset har det nye kommunestyret fortsatt å sette trykk på.

Kommunen har derfor satt i gang et prosjekt for å bedre arbeidet med barn/familier som bekymrer, for å bli bedre sammen på tvers av fagfelt og enheter. Det har i tillegg vært satt fokus på mer samhandling på tvers av fag og enheter generelt.

Vi ser en positiv utvikling når det gjelder elevenes mestringsnivå de senere årene, spesielt innenfor regning. Det har vært jobbet strukturert og godt med barnehage og skole over flere år. Blant annet har skolene flere prosjekter med fokus på klasseledelse og lesing m.m., og både barnehage og skole har hatt fokus på begrepslæring. I tillegg har man de to siste årene vært en del av realfagskommuneprosjektet, som har gjort noe med måten man tenker disse fagene inn i utdanningssektoren.

Gjennom Ungdata-undersøkelsen fra 2014 og 2016, ser vi at det har vært en positiv utvikling når det gjelder de tre viktigste faktorene som kan utligne barn og unges ulikheter i sosiokulturell status; relasjon til foreldre, relasjon til skole og organisasjonsdeltakelse. Iht. undersøkelsen, så har ungdommen i stor utstrekning gode relasjoner både til foreldre og skole, men det er en lav andel av ungdommene som deltar på fritidsaktiviteter, sammenlignet med både nabokommunene, Aust-Agder og landet for øvrig. Se vedlegg om sosioøkonomisk status for Østre Agder (PP-presentasjon – vedlegg 3). Det var en liten bedring fra 2014 til 2016, men det er fortsatt svak organisasjonsdeltakelse. Dette tas nå tak i bl.a. gjennom prosjektet «Ung aktiv»

Gjerstad ser en gradvis endring i demografien. Antall barnefamilier har vært noe synkende de siste ti årene, mens par uten hjemmeboende barn og aleneboende øker. En ser en tendens til at det blir flere eldre i årene som kommer.

Pleie- og omsorgstjenesten har igangsatt et utviklingsarbeid hvor en ønsker å ta tak i gode pasientforløp, se på muligheter innenfor e-helse og velferdsteknologi, for å legge forholdene bedre til rette for, med stor sannsynlighet, et økende antall brukere.

Gjerstad har svært god drikkevannsforsyning – langt over landsgjennomsnittet.

Her finner du [folkehelseprofilen 2017, for Gjerstad kommune](#)

Oversiktsdokument folkehelse for Gjerstad kommune (vedtatt 2014, revidert 2015) ligger vedlagt (vedlegg 4)

4. Oversikt over gjeldende og pågående planer

4.1 Gjeldende planer

- **Kommuneplanen 2011-2023** (Samfunnsdel og Arealdel – vedtatt 2011)
- **Reguleringsplaner**
 - Områderegulering for Brokelandsheia (vedtatt 2013)
 - Div. detaljreguleringsplaner for bolig- og næringsområder
 - Reguleringsplan for lysløype og standplass for skiskyting, Vestøl. Vedtatt 16.06.2016 (kst.sak 16/61)
- **Kommunedelplaner – Areal:**
 - Utviklingsplan for Brokelandsheia (vedtatt 2009)
- **Kommunedelplaner – Tema:**
 - Oppvekst og utdanning (vedtatt 2015)
 - Helse og omsorg (vedtatt 2015)
 - Landbruksplan (vedtatt 2013)
 - Trafikksikkerhetsplan (vedtatt 2001)
- **Andre gjeldende planer/sectorplaner:**
 - Beredskap
 - Overordnet ROS-analyse (vedtatt 2016)
 - Overordnet beredskapsplan – revideres årlig
 - Plan for helsemessig og sosial beredskap – revideres årlig
 - Smittevernplan – revideres årlig
 - Pandemiplan
 - Beredskapsplan for hver skole og barnehage – revideres årlig
 - Skole/barnehage:
 - Plan for tilsyn med barnehage (2015-18)
 - Leseutviklingsplan
 - Plan for skolenes psykososiale miljø
 - Helse/levekår
 - Rusmiddelpolitisk handlingsplan 2016-20 (vedtatt 2016)
 - Boligsosial handlingsplan (vedtatt 2009)
 - Øvrige fagområder
 - Klima- og energiplan for Gjerstad kommune (vedtatt 2009)
 - Strategisk næringsplan 2010-13 (denne er under revisjon)
 - Sektorplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet (vedtatt 2017)
 - Eierskapsmelding (vedtatt 2016 – gjennomgås årlig)

Gjerstad kommune som organisasjon

- Handlingsplan HMS – revideres årlig
- Personalpolitisk plan
- Lønnspolitiske retningslinjer - revideres årlig
- **Interkommunale planer**
 - Strategisk næringsplan for Østre Agder (vedtatt 2015)
 - Strategisk rammeplan for velferdsteknologi 2015-18, Østre Agder
 - Digitaliseringsstrategi (kommer i 2017)

Listen over planer er ikke komplett, men inneholder de mest sentrale og sektorovergripende planene

4.2 Pågående planer

- **Private reguleringsplaner:**
 - Reguleringsplan Fardalsmoen. Eksisterende masseuttak (stein, grus og sand) reguleres til næringsområde. Oppstartsmøte gjennomført.
 - Reguleringsplan boligområde Tollheia. Oppstartsmøte gjennomført. Meldt oppstart og planprogram ligger ute på høring.
- **Kommunedelplaner – tema:**
 - Kulturminneplan
- **Andre planer**
 - Handlingsplan for velferdsteknologi
 - Beredskapsplan for vannforsyning
 - Revidering av strategisk næringsplan for Gjerstad kommune
 - Boligsosial handlingsplan
 - Plan for habilitering og rehabilitering

4.3 Vedtatte planoppgaver – ikke påbegynt

- **Plan/Strategi for senterutvikling**
- **Oppdatering tiltaksplan – eget kap. i Utviklingsplanen for Brokelandsheia**

5. Prioriterte planer i Gjerstad kommune 2016-2020

5.1 Revisjon/Oppdatering kommuneplanen

- **Revisjon kommuneplanens arealdel**
- **Oppdatering kommuneplanens samfunnsdel**

5.2 Nye detaljreguleringsplaner

Detaljregulering av områder som er påkrevd detaljregulert i Områdereguleringen for Brokelandsheia vurderes fortløpende (vurderes etter behov).

Planer listet opp under 4.3 Vedtatte planer – ikke påbegynt, prioriteres iht. vedtak.

5.3 Samlet oversikt over prioriterte planer 2016-20

Plan	Kommentar	Ansvarlig	Når
Kommuneplanen	Arealdel (revidering) og samfunnsdel (oppdatering)	Samfunnsenheten	Oppstart 2018
Trafikksikkerhetsplan	Revidering	Samfunnsenheten	Oppstart 2017
Boligsosial handlingsplan	Revidering	Samfunnsenheten	Oppstart 2017/2018
Strategiplan for mangfold, inkludering og samhandling	Ny	Ledergruppa	Oppstart 2017/2018
Klima- og energiplan	Revidering	Samfunnsenheten	Oppstart høst 2017
Strategisk næringsplan for Gjerstad kommune	Revidering	Samfunnsenheten	Oppstart 2016, slutføres ila 2017
Kulturminneplan	Ny	Samfunnsenheten	Oppstart 2016, ferdigstilles 2018/2019
Tiltaksplan – del av Utviklingsplan for Brokelandsheia	Oppdatering	Samfunnsenheten	Gjennomføres 2017
Strategiplan for bolig- og senterutvikling	Ny	Samfunnsenheten	Oppstart 2018/2019
Handlingsplan for velferdsteknologi	Ny	Pleie- og omsorgstjenesten	Oppstart 2016
Plan for habilitering og rehabilitering	Ny	Pleie- og omsorgstjenesten	Oppstart 2017
Beredskapsplan for vannforsyning	Ny	Samfunnsenheten	Oppstart 2016, slutføres sommer 2017
Plan for forebyggende arbeid mot barn og unge	Ny	Samfunnsenheten	Oppstart 2018

6. Kommunens forebyggende arbeid

6.1 Ny barnevernslov

I NOU 2016:16 Ny barnevernslov foreslås en plikt for kommunene til å utarbeide en plan for kommunens forebyggende arbeid, rettet mot alle barn og unge, den nye loven forventes å tre i kraft innen 2018.

6.2 Kommunens oversiktsarbeid jf. §5 i Folkehelsesloven

Gjerstad kommune vil ila. kommunestyreperioden oppdatere og videreutvikle oversiktsdokumentet for folkehelse ved behov. Det vil i løpet av perioden bli gjennomført full gjennomgang av oversiktsdokumentet minst en gang.

6.3 Modellkommune

I prosjektet «Vi bryr oss – SAMMEN for barn og unge», et prosjekt kommunen har startet opp som en del av «Barn i rus»-programmet gjennom KoRus Sør (Borgestadklinikken), vil vi gå litt bredere inn og favne om alle barn og familier som bekymrer, ikke bare de som er knyttet til rusproblematikk, men også vold, misbruk, psykiske utfordringer, fattigdom osv.

Kommunen vil i arbeidet framover utvikle:

- felles rutiner og prosedyrer i kommunen, på tvers av fag og enheter, i møte med barn/unge/familier som bekymrer
- informasjonsmateriell
- rutiner for og eksempler på gode spørsmål i møte med barn, unge og deres foresatte (for helsestasjon, barnehage, skole, NAV, PPT m.fl.)
- tiltaksoversikt; mulige hjelpetiltak (internt og eksternt)
- felles samtykkeskjema for hele kommunen
- og tilrettelegge for arenaer for å øve på å møte mennesker på en god måte, den vanskelige samtalen osv.

Kommunen holder også på med flere tverrsektorielle prosjekter som involverer flere og/el. alle enheter som har med barn og unge og gjøre, samt prosjekter som involverer Frivilligsentralen og frivillige lag og foreninger. Kommunen ønsker å jobbe for et enda tettere og bedre samarbeid med eksterne aktører.